

LIETUVOS RESPUBLIKOS RYŠIŲ REGULIAVIMO TARNYBA

VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DĖL BU-LRAIC SAŃAUDŲ APSKAITOS MODELIO IR SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO JUDRIOJO TELEFONO RYŠIO TINKLUOSE KAINŲ NUSTATYMO TEISĖS AKTO PROJEKTO REZULTATŲ VIEŠAS APTARIMAS

PROTOKOLAS

2009-04-09

Vilnius

Konsultacijos rezultatų viešas aptarimas įvyko 2009 m. balandžio 9 d.

Dalyvauja:

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos atstovai Henrikas Varnas
(toliau – RRT):

Eugenijus Žvalionis
Giedrius Pūras
Audrius Šniepis
Natalija Gelvanovska

UAB „Ernst & Young Baltic“ atstovai (toliau – EYB):

Mantas Litvinas
Artūras Kniukšta
Jonas Klimontas

UAB „Bitė Lietuva“ atstovai (toliau – Bitė):

Aušra Šalčiūtė
Edvardas Semenas

UAB „Omnitel“ atstovai (toliau – Omnitel):

Vitalijus Kirvaitis
Darius Maikštėnas

UAB „Tele2“ atstovai (toliau – Tele2):

Petras Masiulis
Tadas Bukauskas
Aidas Tamošiūnas

TEO LT, AB atstovai (toliau – TEO):

Ramūnas Tumas
Kristina Krupinienė
Darius Štītis

1. Viešo aptarimo tikslas – aptarti viešosios konsultacijos rezultatus, pristatyti RRT ir EYB per konsultaciją pateiktų pastabų įvertinimą, išklausti dalyvių pasisakymus dėl konsultacijos rezultatų.

2. Viešojo aptarimo eiga:

Dalyvis	Dalyvio pasisakymo turinys
RRT (Henrikas Varnas)	Įžanginis žodis. Padėkoja už dalyvavimą įgyvendinant projektą, trumpai paaiškina susitikimo tikslą bei eigą: informuoja, jog EYB atliko gautų pastabų vertinimą ir susitikimo metu pristatys su RRT suderintą pastabų vertinimą; vėliau bus atsakyta į kilusius klausimus. Perduodamas žodis EYB.
EYB (Mantas Litvinas)	Įžanga. Paaiškina gautų pastabų aptarimo tvarką. Pastabų apžvalga. Pastebėta, jog didžioji dalis komentarų susiję su duomenimis, jau pristatytais ir patvirtintais derinant metodinių gairių dokumentus. Tačiau buvo peržiūrėtos visos pastabos ir pateiktas pastabų vertinimas.

	<p>Pastabų vertinimas. Žiūrėti šio protokolo 1 priedą.</p> <p>Atliktų pakeitimų pristatymas.</p> <p>Paaiškina, jog vidutinės svertinės kapitalo kainos (WACC) dydis buvo pakeistas dėl peržiūrėtos nerizikingos investicijų gražos, šalies rizikos premijos, skolinto kapitalo kainos ir pelno mokesčio normos. Atnaujintas WACC lygus 15,76 proc. (anksčiau nustatyto ir atnaujinto WACC dydis pateiktas šio protokolo 2 priede). Nauja WACC reikšmė panaudota BU-LRAIC modeliavime. WACC skaičiavimuose naudotų daugiklių įvertinimui buvo naudoti metinių duomenų vidurkiai, nes pakeistų daugiklių reikšmės šiuo metu yra nukrypusios nuo normų, kurios būna normaliais laikais.</p> <p>Paaiškina, jog atlikti paklausos prognozių pakeitimai. 2008 m. panaudoti faktiniai duomenys, o 2009-2010 m. vietoj didėjančios paklausos prognozės palikti 2008 m. paklausos duomenys ir neprognozuotas augimas.</p> <p>Supažindina, jog vieno operatoriaus individualus modelis buvo atnaujintas atsižvelgiant į pateiktą informaciją apie perkamų paslaugų kainas.</p> <p>Pristatomi atnaujinti BU-LRAIC skaičiavimų rezultatai. Rezultatų pokyčiai pateikti šio protokolo 3 priede. Paaiškinama, jog tinklų sujungimo taško užmokesčių skaičiavimuose buvo atlikti įrangos panaudojimo pakeitimai.</p> <p>Apibendrinant paaiškinama, jog tinklų sujungimo sąnaudos padidėja dėl paklausos ir WACC peržiūros.</p>
RRT (Henrikas Varnas)	Informuoja, jog pereinama prie klausimų-atsakymų ir kviečia dalyvius pateikti savo pastebėjimus bei klausimus.
Tele2 (Tadas Bukauskas)	Paaiškina, jog pastabų konsultacijos metu pateiktų dokumentų vertinimui dabar pateikti negali, nes reikia detaliau išanalizuoti į ką buvo atsižvelgta ir kiek buvo atsižvelgta. Pastebėjo, jog viso proceso metu nuo projekto pradžios iki galutinių skaičiavimų, nebuvo atsižvelgta į visas Tele2 pateiktas pastabas. Atsižvelgiant į rinkoje ir ekonomikoje esančias tendencijas, modelio įvesties duomenys turi būti peržiūrėti. Pažadėjo grįžę įvertinti RRT ir EYB atliktą gautų pastabų įvertinimą.
RRT (Henrikas Varnas)	Pastebėjo, jog gautas rezultatas yra orientuotas į ateitį ir nebus pasiektas greitai. Tarnyba, priimdama sprendimą turi įvertinti tiek reguliavimo praktiką, tiek Europos Komisijos nustatytus reikalavimus. Sprendimai nėra priimami greitai, pakeitimai išdėstomi laike, todėl prašoma į tai atsižvelgti.
EYB (Mantas Litvinas)	Pastebi, jog atnaujinus WACC skaičiavimus, buvo gautas tarpinis rezultatas tarp WACC dydžio, naudoto modelyje prieš konsultaciją, ir Tele2 pastabose apskaičiuoto WACC dydžio.. EYB nuomone nėra tikslinga paimti rodiklius, kurie yra susiklostę šiai datai, nes nėra aišku kaip toliau vystysis rinkos. EYB vertinimas yra atsargesnis... dėl to WACC dydis yra mažesnis. Dėl kitų dalykų sutarimas buvo pasiektas jau anksčiau.
RRT (Giedrius Pūras)	Yra numatytas kainų keitimo mechanizmas, kuris užtruks ne vienus, ne dvejus ir ne trejus metus. Jei paimtume didesnę WACC vertę dabar ir po trejų metų perskaičiuotume, niekas nuo to nepasikeistų.
Omnitel (Darius Maikštėnas)	Esminių pastabų šiuo metu neturi, tačiau jei bus esminių prieštaravimų, savo pastabas atsiųs.
Omnitel (Vitalijus Kirvaitis)	Paklausė kokie bus RRT žingsniai toliau įgyvendinant modelį ir nustatant kainas.

RRT (Henrikas Varnas)	Atsako, jog RRT norėtų išgirsti kiekvieno operatoriaus nuomonę apie projekto įgyvendinimo tempą ir artimiausią terminą, nuo kada turėtų būti keičiamos kainos.
Bitė (Aušra Šalčiūtė)	Paklausė ar RRT turi datą nuo kada turėtų įsigaliooti kainų reguliavimas.
RRT (Henrikas Varnas)	Ne nuo balandžio 1, nes ši diena praėjo. Procesas užsitęsė. Paragina operatorius išsakyti savo nuomonę dėl kainų keitimo pradžios. Paklausia Bitės kada operatorius norėtų daryti pakeitimus, ar nenorėtų jų daryti.
Bitė (Aušra Šalčiūtė)	Paaiškina, jog Bitei svarbu, kad būtų tiksliai nustatyti paslaugų keitimo terminai ir periodas, nes RRT direktoriaus įsakymuose dėl didelę įtaką atitinkamose rinkose turinčių ūkio subjektų terminai nėra aiškūs.
RRT (Henrikas Varnas)	Paaiškina, jog kainų keitimui įgyvendinti bus paliktas laikas, reikalingas įgyvendinti teisės aktus.
Tele2 (Petras Masiulis)	Tele2 pritaria tinklų sujungimo užmokesčių mažinimui, mano, jog mažinimas turi įvykti iš karto nedarant žingsnelių. Operatoriams svarbu turėti aiškius terminus nes planuojamas verslas, investicijos ir visa kita. Tačiau esant dabartiniai ekonominei situacijai mano, jog šiuo metu kainų keitimui yra netinkamas laikas. Tinklų sujungimo kainų mažinimas šiemet, kitąmet kerta per investicijas. Pinigai atimami <i>force majeure</i> būdu. Tele2 akcininkai nori investuoti Lietuvoje, tačiau netikrumas ir siūlomas skambučių užbaigimo tarifų mažinimas mažina investicijų į Lietuvą patrauklumą. Tele2 labiausiai nukenčia dėl tarifų mažinimo, nes susiklosčiusi skambučių specifika tarp Bitės, Omnitel, Tele2 sąlygoja... Tele2 Mano, jog artimiausias mažinimas galimas 2011 arba 2012 m. Paskaičiavus WACC mažinimas galėtų būti iškarto iki tos ribos, nuo kurios valdžia nesikištų į operatorių veiksmus. Tele2 supranta Europos Sąjungos raginimus, tačiau siūlo nepamiršti, jog metodika buvo sukurta 2005 m., kai Europos Sąjungoje, Europoje, Lietuvoje nebuvo krizės ir visi ėjo į priekį. Dabar situacija yra pasikeitusi ir kodėl nereikėtų palaukti dar 2 metus ir tada mažinti tiek, kiek būtų sumažinta per tuos du metus. Siūlomas kainų mažinimo mechanizmas būtų naudingas ir vartotojams, nes Lietuvos vartotojai džiaugiasi mažiausiomis kainomis Europoje ir susiklostė taip, jog Tele2 teikia mažiausias kainas rinkoje. <i>Force majeure</i> kainų mažinimas yra įsikišimas į verslą, kuris krizės metu yra nereikalingas. Iš esmės teisingas, bet ne šiuo laiku.
Tele2 (Tadas Bukauskas)	Papildydamas pastebi, jog kainų mažinimas yra jau šiuo metu. Tačiau RRT tikslai skatinti konkurenciją mažinant skambučių užbaigimo kainas nėra pasiekiami... nepastebimas konkurencijos suaktyvėjimas, jis negalimas nes skambučių užbaigimo kainos yra didelės. Jei reguliavimas yra reikalingas, jis reikalingas kai reikia skatinti konkurenciją. Dabar siūlomas reguliavimas sąlygos pajamų perskirstymą. Lietuvoje skambučių užbaigimo tarifai yra vieni mažiausių. Aplinkybės nuo 2005 m. pasikeikė iš esmės.
Tele2 (Petras Masiulis)	Tele2 investuoja daug ir ketina investuoti daug. Tele2 investicijos yra matomos, o skambučių užbaigimo kainų mažinimas iš karto kirs per investicijas.
RRT (Henrikas Varnas)	Siekiant paaiškinti reguliavimo priežastį reiktų grįžti į 2005 m. ir išsiaiškinti dėl ko buvo nustatytas reguliavimas. Situacija nuo 2005 m. nepasikeitė. Rinkos tyrimas parodė, jog yra iškrypimai tinklo viduje. RRT supranta Tele2 statusą ir Tele2 yra gerbiama. Tačiau reguliavimo procesas, lyginant su fiksuotu ryšiu yra žymiai švelnesnis.
Tele2 (Tadas Bukauskas)	Sąnaudų apskaičiavimas ir ėjimas prie jų užtikrins RRT reguliavimo tikslus, tačiau šiai dienai reguliavimas yra netinkamas ir einant

	nuosekliai prie nustatytų kainų nieko nepakeis. Kalbant apie fiksuotą ryšį pastebėta, jog kainos Lietuvoje yra didžiausios. Dėl priežasties, kad vėluojama sureguliuoti skambučių užbaigimą fiksuotame tinkle, siūloma neskubėti reguliuoti mobilias.
RRT (Henrikas Varnas)	Paklausė, jei kaina būtų lygi tiek, kiek fiksuotam, ar būtų gerai?
Tele2 (Tadas Bukauskas)	Būtų blogai.
RRT (Giedrius Pūras)	Kodėl Tele2 mano, kad nuoseklus kainų mažinimas po 20 proc. yra blogesnis nei staigus kainų mažinimas.
Tele2 (Petras Masiulis)	Kriziniu laikotarpiu investuoti Lietuvoje niekas nenori, tačiau Tele2 yra pasirengusi investuoti. Lietuva praras investicinius pinigus, kurie dabar yra ypač reikalingi. Švedai mano, jog... Jei RRT teisės aktas būtų priimtas, Tele2 tinklų sujungimo pajamos mažėtų, pelnas taip pat mažėtų, todėl Tele2 akcininkai nebūtų likę investuoti Lietuvoje, palauktų kitų metų.
RRT (Giedrius Pūras)	...Čia dabartinės situacijos aspektu, bet apskritai mažinant 20 proc. dydžiu ir vienu kartu.
Tele2 (Petras Masiulis)	Jei būtų 2005 m. mes problemų nematytume, tik svarbu būtų žinoti aiškias datas. Dabar situacija pasikeitė ir mes manome,... išklausysite mūsų nuomonę,... kuri svarbi ir vartotojam, ir statybininkam... šiom sąlygom siūlytume palaukti 2011 ir mažinti iki minimumo. Lietuvoje turime mastyti apie save.
RRT (Henrikas Varnas)	RRT turi atsižvelgti į visų poreikius.
Tele2 (Petras Masiulis)	Lietuvoje veikia 3 operatoriai ir kiekvieno jų specifika, tampa Lietuvos specifika.
RRT (Henrikas Varnas)	... Jūs taip pat galvojate apie investicijas ir nedėsite pinigų ten iš kur negausite pajamų (ypač kriziniu laikotarpiu)... Situacija Lietuvoje ryšiu, padengimo plotu ir pasirinkimo galimybėmis nėra bloga.
Omnitel (Darius Maikštėnas)	Kas bus jei 2011 m. kai ekonomika pradės kilti, Omnitel ateis su investiciniu planu investuoti 5 kartus daugiau pinigų nei Tele2 investuos per 2 metus... pasiūlys ir 2012 m. nedaryti kainų mažinimo... tai būtų šoko terapija ir Lietuva negautų 200 mln. investicijų. Rinkai svarbu tikrumas ir nuoseklumas. Jei matomi požymiai, kad kaštai ir kainos nevisiškai atitinka... turime situaciją, kai mokamos premijos už priimamus skambučius.. yra iškraipymai rinkoje. Matant iškraipymus rinkoje, negalima imtis staigių veiksmų. Nuoseklus ir aiškus perėjimas, aiškaus grafiko patvirtinimas ir jo neatšaukimas sudarytų aiškias sąlygas esamiems ir naujiems rinkos dalyviams planuoti investicijas.
Omnitel (Vitalijus Kirvaitis)	Tele2 veiksmuose matome konkurencinės teisės pažeidimus. Teisės aktu, priimtą 2008 m. lapkričio mėn. konkurencijos problema nebuvo išspręsta ir ją reikia toliau spręsti.
Tele2 (Petras Masiulis)	Argumentuoja, jog Tele2 investicijos dabar, kai yra ekonomikos nuosmukis yra svarbesnės nei 200 mln. litų investicijos 2011 metais kai ekonomika atsigaus. Kai yra sunku nenorima investuoti... Operatoriams, kurie nori investuoti, leiskime investuoti.
RRT (Giedrius Pūras)	Investicijos yra dažnai naudojamas argumentas siekiant vienokių ar kitokių rezultatų iš regulatoriaus. Argumentus pateikia ne tik mobilieji operatoriai bet ir fiksuoti.
RRT (Henrikas Varnas)	Paklausia TEO nuomonės.
TEO (Darius Štītis)	TEO pasisako už greitesnį reguliavimo įgyvendinimą... TEO yra pasisakęs iki kokio lygio turėtų būti mažinamos skambučių užbaigimo kainos... Pagal TEO kainodarą, vartotojai pajaus naudą iš karto.

RRT (Henrikas Varnas)	Visur yra tariamasi kad nebūtų daromi drastiški pakeitimai. Keitimas vyksta nuosekliai. Neatsižvelgti negalime, bet vien atsižvelgti taip pat negalime.
Tele2 (Tadas Bukauskas)	Pakartoja, jog mažinimas turėtų būti atliekamas 2011 arba 2012 metais. Tačiau neprieštarauja Tele2 pozicijai, jei nuoseklus mažinimas bus atliekamas pradedant nuo 2011 arba 2012 m.
Omnitel (Darius Maikštėnas)	Apibendrina Omnitel poziciją. Jei kainų keitimas būtų atidėtas iki 2011 m. turi būti nustatytas aiškus grafikas ir iki to periodo neperžiūrima.
RRT (Henrikas Varnas)	Paaiškina SMP įsakymuose nustatymo kainų keitimo mechanizmo sukūrimo priežastis. Kad ir kaip bebūtų, rinkoje yra konkurencijos iškreipimai. Pasirinktas kainų keitimo režimas yra švelnus. Tarnyba dirba ne sau, o priimant sprendimą atsižvelgiama į visumą.
TEO (Darius Štītis)	Mobiliems operatoriams kainų mažinimas yra nustatytas po 20 proc. kai tuo tarpu fiksuotam – 40 proc. Kaip RRT žiūri į nustatytas skirtingas sąlygas?
RRT (Henrikas Varnas)	Fiksuotas ryšys Europos Sąjungos kontekste atrodo blogiau, nei judrus ryšys, todėl fiksuoto ryšio reguliavime buvo priimti griežtesni sprendimai... Tačiau ir jis buvo nuoseklus.
RRT (Eugenijus Žvalionis)	Buvo komentaras... minėti 2005 m. tačiau galima pateikti naujesnę statistiką, jog dažnai taikomas nuoseklus kainų mažinimas. Tempai nebūtinai taikomi vienodi, tačiau tikslas yra bendras.
Tele2 (Tadas Bukauskas)	Pastebi, jog Lietuvoje tiek skambučių užbaigimo, tiek mažmeninių paslaugų kainos yra mažiausios. Latvijoje ir Estijoje taikomas kitoks reguliavimas ir ten tik dabar galvojama apie kainų keitimą. Tele2 nenorėtų išsiskirti kaimyninių šalių kontekste.
Bitė (Edvardas Semenai)	Buvo minėta, jog dalis sąnaudų buvo priskirta terminavimo sąnaudoms. Ar neteisingiau būtų sąnaudas, kurios susijusios su tinklų sujungimo paslaugų teikimu, priskirti tinklų sujungimo paslaugoms, o sąnaudas, kurios susijusios su skambučių užbaigimu – skambučių užbaigimo sąnaudoms? Gali susidaryti situacija, jog ateis operatorius, užsisakys daug E1, tačiau srautas bus mažas. Už skambučių užbaigimo paslaugas gaunamos pajams nepadengs įrangos, kuri buvo įdiegta tinklams sujungti, sąnaudų.
EYB (Mantas Litvinas)	Modeliuojama įranga, kuri reikalinga tinklų sujungimo paslaugoms suteikti. Apskaičiuojami vienkartiniai sukonfigūravimo kaštai. Atėjęs operatorius sumokėjęs vienkartinį užmokesį, turės padengti vienkartinės sąnaudas, kurios nėra mažos...
Bitė (Edvardas Semenai)	...kurios turi padengti įrangos sąnaudas. Operatorius neturi įrangos...operatorius (Bitė) perka įrangą tik gavęs prašymą sujungti tinklus, investuoja, ir patirs nuostolius, jei ši įranga nebus pilnai išnaudojama (t.y. nebus pakankamo skambučių srauto, kad atsipirktų per skambučių užbaigimo tarifus).
EYB (Mantas Litvinas)	Siūlo susitikti atskirai ir aptarti tinklų sujungimo sąnaudas.
RRT (Henrikas Varnas)	...siūloma klausimus dėl tinklų sujungimo sąnaudų ir užmokesčių aptarti atskiru susitikimu.
Tele2 (Tadas Bukauskas)	Gal RRT gali pasisakyti dėl reguliavimo laiko terminų, kad diskusija būtų pilna.
RRT (Henrikas Varnas)	Tarnyba klausia, tariausi, kad matytume visumą. Sekančią savaitę teisės akto nebus, po mėnesio gal būt kas nors bus. Tarnyba turi įvertinti visus argumentus ir pateiktas pastabas.
RRT (Giedrius Pūras)	Bent mėnuo bus skirtas nuo kainų įsigaliojimo iki mažinimo pradžios.
Bitė (Aušra Šalčiūtė)	Ar bus pakartotina konsultacija?

RRT (Giedrius Pūras)	Papildomos viešosios konsultacijos nebus. Iki 2009-04-20 galite atsiųsti papildomus argumentus.
RRT (Eugenijus Žvalionis)	Pakartotina konsultacija daroma tuomet, kai teisės aktas keičiamas iš esmės.
RRT (Henrikas Varnas)	Padėkoja už dalyvavimą susitikime.

Protokolą parengė:

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos
Elektroninių ryšių departamento
Apskaitos ir statistikos skyrius

Protokolo 1 priedas. Viešosios konsultacijos pastabų vertinimas

Rinkos dalyvių pasiūlymai ir komentarai	Pastabos įvertinimas
<p>1. Modeliuojant nebuvo atsižvelgta į efektyvumo kriterijų. Apskaičiuojant kainą visur buvo imami mažiausi operatoriaus kaštai, kurie neužtikrina nei papildomų paslaugų diegimo nei gali negarantuoti tinklo kokybės parametrų.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - BU-LRAIC modelio kūrimo metu buvo renkami duomenys iš Operatorių, taip pat metodinėse gairėse ir viešosios konsultacijos metu su Operatoriais buvo pasitvirtinti kiti įvesties parametrai, kas leidžia užtikrinti, jog sukurtas modelis garantuoja tinklo kokybės parametrus. - Palyginus modelio 2007 m. rezultatus su operatorių 2007 m. finansinėse atskaitomybėse nurodytomis nusidėvėjimo ir bendrųjų sąnaudų sumomis (kiek jų galima priskirti didmeninei veiklai) nustatyta, jog 2007 m. modelyje turto nusidėvėjimo (metinės GRC) sumos ir bendrųjų sąnaudų sumos nėra mažesnės nei nurodyta 2007 m. finansinėse atskaitomybėse. Iš to darytina išvada, jog modelis pakankamai įvertina operatorių faktiškai patiriamas sąnaudas teikiant paslaugas.
<p>2. Vidutinės svartinės kapitalo kainos (toliau WACC) nustatyme operatorius siūlo įvertinti tik akcininkų reikalaujamą grąžą, tuo atveju, kai operatorius skolų neturi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - WACC nustatymo ataskaitoje, efektyviai veikiančio operatoriaus skolinto kapitalo dalis buvo nustatyta remiantis Europos telekomunikacijų bendrovių kapitalo struktūros duomenimis – nustatomas aritmetinis vidurkis. Šis metodas įgyvendintas po operatorių siūlymų WACC viešosios konsultacijos metu.
<p>3. BU-LRAIC modelyje turėtų būti tikslinami paslaugų paklausos dydžiai</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pasiūlymas priimtinas. BU-LRAIC modelis bus patikslintas naujausiais prieinamais paslaugų paklausos duomenimis, pateiktais RRT. Atsižvelgiant į esamą ekonominę situaciją bei augimo perspektyvas, daroma prielaida, jog 2009-2012 metais paslaugų paklausa išliks nepakitusi.
<p>4. Vienerių metų modelyje, pagal kurį vertinamos tinklo sąnaudos ir efektyvus pajėgumo išnaudojimas, neatsižvelgiama į ankstesnių metų mobiliojo tinklo operatorių nerentabilią veiklą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Reguliavimas taikomas jau egzistuojančioje rinkoje, kai abonentų skaičius ir tinklo naudojimas yra pasiekęs turimą pajėgumą, operatoriams vykdant rentabilią veiklą. - BU-LRAIC modeliavimo laikotarpis buvo pristatytas metodinėse gairėse ir

Rinkos dalyvių pasiūlymai ir komentarai	Pastabos įvertinimas
	pasitvirtintas viešosios konsultacijos metu.
<p>5. Operatorius siūlo Tarnybai pridėti eksternaliteto priemoną mobiliojo ryšio operatoriui, kad dalinai kompensuotų subsidijas, pritraukiančias vartotojus, kurie kitu atveju nebūtų ryšio abonentais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pasiūlymas nepriimtinas. RRT neprideda eksternaliteto priemonos fiksuoto telefono ryšio operatoriui, dėl to šios subsidijos taikymas judriojo telefono ryšio operatoriams suteiktų nesąžiningą konkurencinį pranašumą. - Pažymėtina, jog eksternaliteto priemoną yra taikoma nedidelės skvarbos (angl., penetration) atveju, kas Lietuvos judriojo telefono ryšio tinkle nėra būdinga. - Tarptautinėje aplinkoje vyrauja operatorių subsidijavimo mobiliaisiais telefonais mažinimo tendencija. - Apžvelgiant tarptautinę praktiką, eksternaliteto priemoną yra taikoma tik Jungtinėje Karalystėje.
<p>6. Per mažai bendrųjų išlaidų priskiriama balso telefonijai, nes neatsižvelgiama į balso / duomenų perdavimo santykio aspektą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pasiūlymas nepriimtinas. Mūsų supratimu, operatorius siūlo modelyje naudoti atskirus srauto piko laiku su vidutiniu srautu santykius balso telefonijai ir duomenų perdavimui. Tačiau modelyje daroma prielaida, kad srauto piko laiku su vidutiniu srautu santykis yra vienodas balso telefonijai ir duomenų perdavimui. - Ši metodika ir įvesties parametras buvo pristatyti metodinėse gairėse ir pasitvirtinti su operatoriais viešosios konsultacijos metu.
<p>7. Šis modelis turi atsižvelgti į pajėgumo svyravimus geografiniame darinyje. Siūloma taikyti išplėtimo principą, kuris atspindi geografinio darinio pajėgumo poreikio paskirstymą realiame pasaulyje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pasiūlymas nepriimtinas. Į pajėgumo svyravimus BU-LRAIC modelyje yra atsižvelgiama per nehomogeniškumo faktorius. Metodinėse gairėse, 11 lentelėje, yra pateikiami piko metu tinklo apkrovimo paskirstymo per tam tikrą laiką koeficientai. Ties BTS / NodeB laukeliu koeficientas yra lygus 1,50, kas reiškia, jog pajėgumas yra padidinamas 50% ir tokiu būdu modelis atsižvelgia į pajėgumo svyravimus geografiniame darinyje.
<p>8. Modelis neatspindi tai, kad 1 iš 16 kanalų reikia naudoti signalizavimui. Daroma prielaida, kad viename sektoriuje signalizavimui naudojamas tik 1 kanalas nepriklausomai nuo sektoriuje naudojamų balso / duomenų kanalų.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - BU-LRAIC modelyje daroma prielaida, kad pirmasis TRX talpina 7 paslaugų srauto kanalus, t.y., vienas kanalas yra skiriamas signalizavimui, o kiekvienas papildomas TRX talpina 8 paslaugų srauto kanalus. - Pažymėtina, jog ši prielaida buvo pristatyta ir pasitvirtinta metodinėse

Rinkos dalyvių pasiūlymai ir komentarai	Pastabos įvertinimas
	gairėse bei viešosios konsultacijos metu.
<p>9. Prognozuojami kainos pokyčiai į GRC skaičiavimą neįtraukiami.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Modelyje naudojamos tiksliausios (faktinės) įrangos kainos, atspindinčios operatoriaus einamąsias sąnaudas. - Pažymėtina, kad esamų kainų taikymas yra atsargesnis scenarijus (t.y. duoda didesnes sąnaudas) nei jų mažėjimo prognozavimas. - Ši metodika buvo pristatyta ir pasitvirtinta metodinėse gairėse bei viešosios konsultacijos metu.
<p>10. Modelyje daroma prielaida, jog 2, 8, 16 ir 32 Mb/s mikrobangų jungčių savikaina vienoda.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Operatoriui nepateikus duomenų, buvo naudojami kitų operatorių duomenys. Operatoriaus individualus modelis atnaujintas pateiktais mikrobangų jungčių savikainos duomenimis.
<p>11. Modelyje neatsižvelgiama į balso perdavimo 3G tinklais sąnaudas. RRT turėtų modeliuoti 3G tinklo plėtros sąnaudas per kelerius metus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Balso perdavimo 3G tinklais sąnaudos atspindi modeliuojant 2G tinklą, kadangi modelyje yra daroma prielaida, jog visi balso telefonijos srautai yra nukreipiami GSM tinklais. - Prielaida, jog balso skambučių srautas galėtų būti aptarnaujamas tik GSM tinkle, priimta remiantis tuo, jog balso skambučių srauto dalis UMTS tinkle yra labai maža lyginant su visu balso skambučių srautu. - Operatoriaus pateiktuose grafikuose, kuriuose iliustruojamos 3G augimo prognozės, akcentuojamas abonentų, turinčių 3G/3.5G aparatus, skaičius, o ne 3G paslaugų naudojimo intensyvumas. - Pažymėtina, jog ši metodika buvo pristatyta ir pasitvirtinta metodinėse gairėse bei viešosios konsultacijos metu.
<p>12. Tinklo diapazono aspektai (angl. cell range input) modelyje yra optimistiškesni, palyginti su tarptautinių operatorių duomenimis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Šie įvesties parametrai buvo pasitvirtinti metodinėse gairėse ir viešosios konsultacijos metu.

Rinkos dalyvių pasiūlymai ir komentarai	Pastabos įvertinimas
<p>13. Turto pradinės / likvidacinės vertės koeficientas, apibrėžiamas atskirai kiekvienai sąnaudų kategorijai ir kiekvienam GSM komponentui, yra mažesnis nei 50%. Koeficiento padidinimas virš 50% tiksliau atspindėtų augančio tinklo sąnaudas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pasiūlymas nepriimtinas. Pažymėtina, kad turto likvidacinės / pradinės vertės koeficientų duomenys yra surinkti iš operatorių. - Taip pat iš operatorių pateiktų ir modelyje naudojamų likvidacinės / pradinės vertės koeficientų galima matyti, jog NodeB ir funkcinės tinklo dalies elementų koeficientai viršija 50%, kas atspindi augančio tinklo sąnaudas. - Turto pradinės / likvidacinės vertės koeficientas yra naudojamas protingumo kriterijų atitinkančios investicijų gražos ir turto laikymo pajamų arba nuostolių apskaičiavimui. Faktinis NBV/GBV santykis parodo faktiškai operatorių naudojamo kapitalo vertę. - Svarbu tai, jog ši metinių sąnaudų skaičiavimo metodika buvo pasitvirtinta metodinėse gairėse ir viešosios konsultacijos metu.
<p>14. Kapitalo sąnaudų kaštai ir reikalaujama investuoto kapitalo graža yra nepakankamai įvertinti. Operatorius siūlo į investuotą kapitalą įtraukti neapčiuopiamą turtą (angl. goodwill and intangibles).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pasiūlymas nepriimtinas. Kapitalo sąnaudų kaštų ir reikalaujamo investuoto kapitalo gražos skaičiavimo metodika buvo pasitvirtinta metodinėse gairėse ir viešosios konsultacijos metu. - Neapčiuopiamo turto įtraukimas nepagrįstai padidintų operatoriaus sąnaudas, kadangi į kapitalą būtų įskaičiuoti akcininkų lūkesčiai dėl ateities pelnų.
<p>15. Planuojamų galimybių ir tinklo pajėgumo duomenys (toliau HA) patekti iš bendrųjų lyginamųjų, bet ne konkretaus operatoriaus duomenų.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Įrangos kainodara (HCC duomenys) ir HA duomenys yra vienas nuo kito priklausomi dydžiai. Kadangi ne visi operatoriai pateikė pilną duomenų rinkinį (t.y. HA duomenys ir įrangos kainodara), dėl to buvo neįmanoma panaudoti kai kurių pateiktų duomenų ir teko remtis kitų operatorių ir šalių praktika.
<p>16. NodeB sektoriaus pralaidumo reikšmė (1024 kb/s), naudojant HSDPA, neatitinka operatoriaus pateiktos reikšmės (7200 kb/s).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Manome, kad operatorius nurodydamas įvertį 7200 kb/s, pateikia HSDPA technologijos perdavimo spartos reikšmę, o ne NodeB sektoriaus perdavimo spartos reikšmę, naudojant HSDPA.
<p>17. Kai kurie modelyje nustatyti elementai, neturintys jiems priskirtų kapitalo išlaidų.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Operatoriai pateikė nulines (arba nepateikė išvis) tinklo funkcinių galimybių elementų ir duomenų tinklo plėtinių kapitalo išlaidas. Tai leidžia

Rinkos dalyvių pasiūlymai ir komentarai	Pastabos įvertinimas
	<p>manyti, jog operatoriai nepatyrė kapitalo išlaidų dėl šių elementų arba šios išlaidos pasidengia po pagrindinių tinklo elementų kainomis.</p>
<p>18. Tarnybos siūlomo tinklų sujungimo taško sąnaudų modelio skaičiavimuose nėra įtrauktos visos įrangos investicijos ir veiklos sąnaudos, patiriamos operatoriaus diegiant ir aptarnaujant tinklo sujungimo tašką.</p>	<p>- Pasiūlymas nepriimtinas. Modeliuojant tinklų sujungimo taško sąnaudas į skaičiavimus įtraukiama tinklų sujungimui reikalinga perdavimo tinklo įranga. Su tinklo elementu komutacinė stotis (MSC) susijusi įranga nėra įtraukiama į tinklų sujungimo taško sąnaudas. Operatoriaus siūlomų įrangos elementų sąnaudos atspindimos per BU-LRAIC modelio skaičiavimuose įvertintus MSC plėtinius (MSC signalizavimo sistemos (SS7) plėtinys, magistralinių lizdų plėtinys, įeinantys/išeinantys įrenginiai), kurių sąnaudos yra padengiamos per balso skambučio užbaigimo minutės sąnaudas. Šios įrangos aptarnavimo ir priežiūros darbai yra įskaičiuojami į priedus bendrosioms sąnaudoms padengti. Pažymėtina, kad BU-LRAIC modelyje naudojamos MSC plėtinių kainos yra didesnės nei Operatoriaus pastabose siūlomos kainos.</p>

Protokolo 2 priedas. WACC skaičiavimų rezultatai

➤ Vidutinė svertinė kapitalo kaina (WACC)

	2017 m. duomenys	2018 m. duomenys
✓ Mokesčių norma, %	15.65%	20.00%
Beta su skolomis	1.08	1.07
✓ Nerizikinga investicijų graža, %	4.85%	7.21%
✓ Rizikos premija, %	5.99%	7.40%
✓ Skolinto kapitalo sąnaudos, %	7.52%	7.96%
Wd, %	28.73%	28.73%
We, %	71.27%	71.27%
Akcininkų reikalaujama nuosavybės graža, %	11.32%	15.13%
WACC, %	11.72%	15.76%

Protokolo 3 priedas. Sąnaudų perskaičiavimų rezultatai

➤ Įvykdžius POI modelio atnaujinimus gauti šie rezultatai:

➤ Vienkartinės sąnaudos

POI paslaugų sąnaudos	3,806 Lt
Talpumo suteikimo POI sąnaudos	2,744 Lt

➤ Periodinės sąnaudos (talpumo suteikimo POI periodinės sąnaudos yra lygios POI paslaugų periodinėms sąnaudoms)

Mėnesinės	16 Lt
-----------	-------

➤ Įvykdžius BU-LRAIC modelio atnaujinimus, gaunamos efektyviai konkurencingoje rinkoje veikiančio operatoriaus paslaugų sąnaudos.

Paslaugų tipas	Matavimo vienetas	Vieneto kaštai, Lt	Vieneto kaštai, Lt	
			Piko laikas	Ne piko laikas
Balso skambučiai tinklo viduje	per minutę	0.0761	0.0951	0.0476
Balso skambučių inicijavimas	per minutę	0.0479	0.0599	0.0300
Balso skambučių užbaigimas	per minutę	0.0479	0.0599	0.0300
Duomenų perdavimas WAP	per MB	0.2316		
Duomenų perdavimas GPRS	per MB	0.1868		
Duomenų perdavimas EDGE	per MB	0.1329		
Duomenų perdavimas UMTS	per MB	0.0942		
Duomenų perdavimas HSDPA	per MB	0.0964		
Duomenų perdavimas CSD	per minutę	0.0425		
Duomenų perdavimas HSCSD	per minutę	0.0837		
SMS	per žinutę	0.0055		
MMS	per žinutę	0.1347		

➤ Balso skambučio užbaigimo sąnaudos sudaro 4,79 ct/min*.

*Prieš viešąją konsultaciją pateiktos skambučio užbaigimo sąnaudos sudarė 4,31 ct/min